

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра туристичного та готельно-ресторанного бізнесу

Допущено до захисту
Завідувач кафедри

_____ (підпис)

“ ____ ” _____ 20__ р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня магістра

зі спеціальності 242 «Туризм»

за освітньою програмою «Економіка та організація туристичної діяльності»

на тему: **«Шляхи удосконалення управління розвитком туристичної
інфраструктури в Одеському регіоні»**

Виконавець:

студентка факультету
міжнародної економіки
Княжковська Ганна Олександрівна

Науковий керівник:

к.е.н., доцент
Нездоймінов Сергій Георгійович

Одеса 2020

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. НАУКОВО-ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ІНФРАСТРУКТУРИ СФЕРИ ТУРИЗМУ В РЕГІОНІ.....	10
1.1. Теоретичні аспекти класифікації інфраструктури сфери туризму та рекреації.....	10
1.2. Механізм державного управління та регулювання розвитком туристичної інфраструктури.....	21
1.3. Наукові підходи щодо дослідження регіональної інфраструктури туризму.....	33
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СТАНУ ІНФРАСТРУКТУРИ СФЕРИ ТУРИЗМУ ТА РЕКРЕАЦІЇ В ОДЕСЬКОМУ РЕГІОНІ.....	43
2.1. Аналіз діяльності суб'єктів туристичного бізнесу регіону.....	43
2.2. Динаміка розвитку сфери гостинності в регіоні.....	56
2.3. Порівняльний аналіз розвитку потенціалу туризму в Одеському регіоні та в місті Києві.....	68
РОЗДІЛ 3. ФОРМУВАННЯ ЗАХОДІВ ЩОДО УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ТУРИСТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ В ОДЕСЬКОМУ РЕГІОНІ.....	78
3.1. Підходи щодо удосконалення організаційної структури системи управління розвитком інфраструктури туризму в Одеському регіоні.....	78
3.2. Прогнозування перебування туристів в засобах розміщення та заходи формування регіональної готельної мережі.....	88
Список використаних джерел.....	102
ДОДАТКИ.....	109

АНОТАЦІЯ

Княжковська Г.О. «Шляхи удосконалення управління розвитком туристичної інфраструктури в Одеському регіоні»

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістр зі спеціальності 242 «Туризм» за освітньою програмою «Економіка та організація туристичної діяльності». – Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2020.

Кваліфікаційна робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

У роботі розглядаються теоретичні аспекти розвитку інфраструктури туризму, а також нормативно-правові та науково-теоретичні підходи до оптимізації управління розвитком інфраструктури туризму в регіоні. Проведено аналіз стану інфраструктури сфери туризму та рекреації в Одеському регіоні, а саме діяльність суб'єктів туристичного бізнесу, а також динаміку розвитку сфери гостинності. Розроблена структура операційних цілей стратегічного пріоритету в туристичній сфері Одеського регіону. Для прогнозування розвитку інфраструктури готельного бізнесу було проведено розрахунки динаміки темпу нарощування тривалості перебування туристів в готелях Одеського регіону. В роботі запропоновано принципи проектування організаційних структур системи управління регіональним розвитком інфраструктури туризму, а також наведені заходи удосконалення управління розвитком туристичної інфраструктури, а саме мережевий підхід щодо формування регіональних готельних ланцюгів, що базується на положеннях Стратегії розвитку Одеської області на період 2021-2027 роки.

Ключові слова: туристична інфраструктура, регіональна інфраструктура туризму, державне регулювання розвитку туризму, регіональні туристичні комплекси, рекреаційно-туристичні зони, стратегія розвитку, готельні підприємства, прогнозування, мережева стратегія.

ANNOTATION

Kniashkovska H.O. «The ways of improving the management of tourism infrastructure development in the Odessa region»

Qualifying work at obtaining an educational master's degree in specialty 242 «Tourism» in the educational program «Economics and organization of tourism activities». – Odessa National Economics University. – Odessa, 2020.

The qualifying work consists of an introduction, three chapters, conclusions, a list of sources used and applications.

The article deals with theoretical aspects of tourist infrastructure development, and also regulatory-legal and scientific-theoretical approaches for optimizing the management of tourism infrastructure development in the region. The analysis of the tourism infrastructure state and recreation in the Odessa region, namely the activities of actors in tourism business and also dynamic development in hospitality industry was carried out. The structure of an operational goals of the strategic priority in the tourism sphere of the Odessa region has been developed. For forecasting development of hotels infrastructure, the calculations of the dynamics of the rate of increase in the length of staying tourists in hotels in the Odessa region were made. In this paper we propose the design principles of organizational structure of the of the management system of regional tourism infrastructure development and also the measures have been developed in the improving the management of tourism infrastructure development, namely the network approach to the formation of regional hotel chains, based on the provisions of the Development Strategy of Odessa region for the period 2021-2027.

Key words: tourism infrastructure, tourism facilities, regional tourism infrastructure, state regulation of the tourism infrastructure, region tourism complex, recreational tourism complex, development strategy, hotels, forecast, networking strategy.

ВСТУП

Формування сучасної вітчизняної туристичної галузі, як складної економічної, соціальної і екологічної системи, ґрунтується на взаємодії її суб'єктів, тобто туристів, і об'єктів – туристичної інфраструктури. Саме туристична інфраструктура виступає ключовим компонентом у системі туризму, оскільки її формують функціонально пов'язані елементи (туристичні ресурси, туристична і загальна інфраструктура території, трудовий потенціал і органи управління), які розташовані на певній території, мають інформаційно-комунікаційні структури для забезпечення виконання стратегії і тактики виробництва і реалізації туристичного продукту, спрямовані на ефективну економічну, соціальну і екологічну діяльність в ній .

Створення відповідних передумов, розширення інфраструктури та формування комплексного пакету туристичних послуг є необхідною умовою для формування туризму як однієї з бюджетоутворюючих галузей вітчизняної економіки [3, с.72].

Розвиток туризму безпосередньо пов'язано з наявністю розвиненої інфраструктури. Незважаючи на це, на сьогоднішній день серед основних факторів, що стримують розвиток туризму, експерти в цій галузі відзначають недостатньо розвинену інфраструктуру

Актуальність теми. Завдяки інфраструктурі забезпечується розміщення, харчування, відпочинок, інформаційне і транспортне обслуговування туристів. Інфраструктура сприяє нормальному функціонуванню механізмів міжнародного економічного і науково-технічного співробітництва країн. З урахуванням розглянутих положень можна зробити висновок про те, що інфраструктура ринку туристичних послуг виконує забезпечує, інтеграційну та регулюючу функції.

Функція забезпечення інфраструктури туризму визначається створенням необхідних умов для організації обслуговування туристів; інтеграційна - організацією і підтриманням зв'язків між підприємствами галузі, формуванням територіальних туристичних комплексів; регулююча - створенням нових

робочих місць, впливом на споживчий попит, розвитком галузей, що випускають предмети споживання, сприянням зростанню податкових надходжень до бюджетів різних рівнів.

Інфраструктура ринку туристичних послуг має наступні ознаки в рамках регіону виконує такі функції:

- елементи інфраструктури не виробляють матеріальних цінностей, а створюють необхідні передумови для їх виробництва;
- ефективність об'єктів і споруд інфраструктури визначається їх безперервним розвитком;
- інфраструктура сприяє раціональному використанню території (використання природних, економічних і рекреаційних ресурсів) [22, с.171].

За соціально-економічною сутністю, вартісними і трудовим ознаками інфраструктуру туристських послуг складають: об'єкти розміщення; підприємства харчування; транспорті; екскурсійне обслуговування; інформаційні та рекламні служби і т. д. [22, с.245].

Серед особливостей інфраструктури ринку туристичних послуг звернемо увагу на той факт, що складові елементи інфраструктури організовують обслуговування як туристів, так і інших суб'єктів, що не мають відношення до туризму. Це стосується перш за все об'єктів транспорту, громадського харчування, засобів масової інформації, служб, що займаються охороною правопорядку, дотримання санітарних норм. «Розмитість» кордонів утримання інфраструктури ускладнює оцінки рівня розвитку інфраструктури регіонів, ускладнює розробку міжнародної класифікації видів діяльності в туризмі [3, с.79].

Правове забезпечення створення і функціонування об'єктів інфраструктури туризму здійснюється з урахуванням наступних обставин: рівень розвитку і якості цієї інфраструктури є вирішальним фактором у розвитку туристичної індустрії; її стан нерозривно пов'язаний з соціально-економічним розвитком відповідної території; кількість її об'єктів безпосередньо впливає на зайнятість населення; нинішній стан об'єктів

інфраструктури потребує значних інвестицій для приведення їх у стан, необхідний для надання якісної туристичної послуги.

Основна мета роботи полягає в теоретичному обґрунтуванні та розробці пріоритетних напрямків вдосконалення управління розвитком інфраструктури регіонального туристичного ринку. Досягнення мети роботи передбачає вирішення таких основних питань:

- 1) розглянути теоретичні аспекти класифікації інфраструктури сфери туризму та рекреації;
- 2) дослідити визначення механізму державного управління та регулювання розвитком туристичної інфраструктури;
- 3) розглянути наукові підходи щодо дослідження регіональної інфраструктури туризму;
- 4) провести аналіз діяльності суб'єктів туристичного бізнесу регіону;
- 5) проаналізувати динаміку розвитку сфери гостинності в Одеському регіоні;
- 6) провести порівняння туристичного потенціалу Одеського регіону та міста Київ;
- 7) сформулювати підходи щодо удосконалення організаційної структури системи управління розвитком інфраструктури туризму в Одеському регіоні;
- 8) запропонувати методи прогнозування перебування туристів в засобах розміщення та заходи формування регіональної готельної мережі.

Об'єктом дослідження є організаційно-економічні процеси управління розвитком туристичної інфраструктури в регіоні.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних та практичних аспектів розробки заходів щодо удосконалення управління розвитком туристичної інфраструктури в Одеському регіоні.

Теоретичною основою роботи є праці вітчизняних і зарубіжних вчених, що представляють різні наукові та прикладні дослідження в області теорії управління, організації готельного господарства, теорії регіональної економіки,

державного регулювання малого бізнесу, концептуальних основ створення і розвитку підприємницьких структур.

Методологічною основою роботи є загальнонаукові методи пізнання: системний підхід до вивчення економічних відносин, діалектичне вивчення економічної сутності предмета дослідження, методи кількісного, якісного, факторного аналізу, економіко-математичне моделювання, методи абстрактно логічного і емпіричного пізнання, спостереження і порівняння, графічний, метод статистичного аналізу, групування та узагальнення даних, та інші.

Інформаційною базою роботи є закони України, Укази Президента України, Постанови Уряду України, інші нормативно-правові акти, інструктивні та методичні матеріали галузевої приналежності. В роботі використовувалися матеріали наукових монографій, інформаційні матеріали науково-практичних конференцій і семінарів, періодичних видань, збірники та довідники служби державної статистики, тематична довідкова література, галузева інформація, інформаційні ресурси мережі Інтернет.

Структура роботи обумовлена предметом, метою і завданнями дослідження. Робота складається з вступу, трьох розділів і висновків. Вступ розкриває актуальність, визначає ступінь наукової розробки теми, об'єкт, предмет, мета, завдання та методи дослідження, розкриває теоретичну і практичну значимість роботи. У першому розділі розглядаються науково-теоретичні основи регулювання та управління розвитком інфраструктури сфери туризму в регіоні. У другому розділі проведено аналіз стану інфраструктури сфери туризму та рекреації в Одеському регіоні. У третьому розділі розроблено пропозиції щодо удосконалення організаційної структури системи управління розвитком інфраструктури туризму та регіональної готельної мережі в Одеському регіоні.

Практичне значення результатів, які одержані в результаті дослідження, полягають у можливості використання запропонованих методів прогнозування та моделювання сезонного завантаження номерного фонду підприємств

гостинності та заходів управління розвитком регіональної готельної мережі в Одеському регіоні.

Публікації та апробація результатів дослідження. Окремі результати дослідження були представлені у публікаціях:

1. Нездоймінов С.Г., Княжковська Г.О. Заходи забезпечення ефективності господарської діяльності готельного підприємства. URL: http://www.marketinfr.od.ua/journals/2020/41_2020_ukr/22.pdf

2. Княжковська Г.О. Особливості розвитку та організація еко-готелів / Г.О. Княжковська // МИНУЛЕ, СУЧАСНЕ, МАЙБУТНЄ: матеріали круглого столу та студентської науково-практичної конференції (м. Одеса, 12 квітня 2016 року). – Одеса: ОНЕУ, 2016. – 295 с. – С. 240-246.

3. Княжковська Г.О. Архітектурно-планувальні особливості споруд готелю / Г.О. Княжковська // Розвиток сталого туризму: виклики і можливості для туристичного та готельно-ресторанного бізнесу: матеріали круглого столу та студентської науково-практичної конференції (м. Одеса, 12 квітня 2017 року). – Одеса: ОНЕУ, 2017. – 500 с. – С. 115-119.

4. Княжковська Г.О. Основні тенденції розвитку туризму та подорожей у 2016-2017 роках / Г.О. Княжковська // Туристичний та готельно-ресторанний бізнес: світовий досвід та перспективи розвитку для України: Матеріали круглого столу та студентської науково-практичної конференції (м. Одеса, 12 квітня 2018 р.) / Одеський національний економічний університет. – Одеса: ОНЕУ, 2018. – 678 с. С. 147-150.

5. Княжковська Г.О. Готельна індустрія ОАЕ / Г.О. Княжковська, І.П. Городниченко // Туристичний та готельно-ресторанний бізнес: світовий досвід та перспективи розвитку для України: Матеріали круглого столу та студентської науково-практичної конференції (м. Одеса, 12 квітня 2018 р.) / Одеський національний економічний університет. – Одеса: ОНЕУ, 2018. – 678 с. С. 142-146.

6. Княжковська Г.О. Заходи щодо підвищення ефективності управління персоналом готелю «Аркадія» / Г.О. Княжковська // Туристичний та готельно -

ресторанний бізнес: світовий досвід та перспективи розвитку для України: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів, аспірантів та вчених; Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2019. – 881 с. – С. 633-638.

7. Княжковська Г.О. Особливості аналізу банкрутства готельних підприємств / Г.О. Княжковська // Напрями розвитку обліку, контролю та економічного аналізу в умовах глобалізації. Тези доповідей V Міжнародної студентської науково-практичної інтернет- конференції. – Одеса: ОНЕУ, 2019. – 276 с. . – С. 204-207.

ВИСНОВКИ

1. За результатами розгляду наукової літератури встановлено, що інфраструктура є основною частиною відтворення, вона виступає як підсистема, що створює загальні умови виробництва, вона є певним локомотивом регіонального розвитку. Туристична інфраструктура являється необхідною умовою освоєння рекреаційних ресурсів та розвитку туристичної індустрії. Сфера туризму складається з виробничої, соціальної та спеціалізованої туристичної інфраструктури, які входять своїми складовими частинами в соціальну та виробничу інфраструктуру соціальної сфери регіональної економіки.

2. Виявлено, що державне регулювання у сфері туризму має бути пов'язане насамперед з необхідними та достатніми вимогами, що відображають інтереси суспільства в цілому з огляду на сучасні реалії соціально-економічного розвитку. Механізм державного регулювання туристичної інфраструктури характеризується регулюванням і створенням передумов для розвитку туристичної галузі через бюджетне фінансування, інвестування, оподаткування, кредитування і макроекономічне планування, а формування партнерських відносин держави з приватним сектором економіки сприяє прискоренню процесів економічного зростання.

3. Визначено, що використання галузевого, територіального та функціонального підходів забезпечує комплексне географічне дослідження регіональної туристичної інфраструктури як базу для регіональних стратегічних розробок розвитку туристично-рекреаційної сфери. Найбільш повною і об'єктивною має бути методика оцінки туристської інфраструктури, яка спирається на науковий інструментарій та враховує показники офіційної статистики.

4. За результатами аналізу суб'єктів туристичної діяльності Одеського регіону встановлено, що кількість туристичних підприємств Одеського регіону збільшилась на 8, або на 2,62%, з них найбільша кількість належить фізичним особам підприємцям. Кількість туристів, обслугованих суб'єктами туристичної

діяльності Україні збільшилась на 4112521 осіб, або на 203,63%, що стосується Одеського регіону, то 2019 році кількість туристів збільшилась на 53955 осіб або на 117,78% порівняно з 2015 роком. Не зважаючи на кризові явища, внутрішній туризм розвивається і Одеський регіон є досить привабливим для українського туриста. Проведені дослідження дозволяють зробити висновок про те, що підприємства туристичної інфраструктури Одеського регіону в даний час мають потужний потенціал для розвитку регіонального туризму.

4. За даними проведеного дослідження встановлено, що в Одеській області кількість готелів та аналогічних засобів розміщення в 2019 році склало 72 підприємства, що на 12 підприємств менше ніж в 2017 році. За всі три роки Одеський регіон займає третє місце, поступаючи тільки Львівській області та місту Києву. Доведено, що тривалість перебування туристів в Одеському регіоні має тенденцію до зниження, середня тривалість перебування за аналізований період склала - 2 доби. Рівень завантаженості готелів в Одеському регіоні ще нижчий ніж середній по Україні і складає 16,8%.

6. За результатами порівняння рівнів регіонального розвитку потенціалу туристичної інфраструктури Одеської області та міста Київ встановлено, що частка туристичних підприємств м. Київ складає 27,9% від загального числа підприємств в Україні, а в Одеському регіоні частка складає всього 7%. Доходи від надання туристичних послуг в місті Києві складають 93,57% у 2019 році від загальних доходів по Україні, з них 95,44% від юридичних осіб та 14,12% від фізичних осіб, а частка доходів Одеського регіону складає лише 0,67% з них юридичних осіб 0,55%, проте фізичних досить висока частка 5,88% з усіх доходів по Україні.

7. Доведено необхідність застосування комплексного підходу до управління розвитком туристичної інфраструктури Одеського регіону з врахуванням взаємозв'язку всіх її елементів, інструментарію подолання наслідків глобальної пандемії. В роботі запропоновано принципи проектування організаційних структур системи управління регіональним розвитком інфраструктури туризму.

8. Для прогнозування розвитку інфраструктури готельного бізнесу було проведено розрахунки динаміки темпу нарощування тривалості перебування туристів в готелях Одеського регіону. За даними розрахунків прогнозується щорічне зменшення тривалості перебування туристів на період 2020-2022 років в готельних закладах Одеського регіону.

Керівництву регіональних підприємств готельного бізнесу рекомендовано активізувати маркетингову діяльність на зовнішніх та внутрішньому туристичних ринках щодо приваблення туристичних потоків до своїх закладів розміщення, взаємовигідну співпрацю з міжнародними операторами, впровадження гнучкої цінової політики щодо надання послуг.

В роботі запропоновано заходи удосконалення управління розвитком туристичної інфраструктури, мережевий підхід щодо формування регіональних готельних ланцюгів, що базується на положеннях Стратегії розвитку Одеської області на період 2021-2027 роки.

Список використаних джерел

1. Боголюбова, С.А. Факторы неэффективного развития региональной инфраструктуры туризма [Электронный ресурс] / С.А. Боголюбова, Д.Ф. Василиха // Современные проблемы науки и образования. – Режим доступа: <http://www.science-education.ru/100-4960>
2. Василиха, Д.Ф. Стратегическое управление развитием региональной инфраструктуры туризма: автореф. дис.канд. экон. наук : 08.00.05 / Д.Ф. Василиха. – СПб, 2012. – 19 с.
3. Вершицкий А.В. Інфраструктурне забезпечення підвищення конкурентоздатності туризму/ А.В. Вершицкий, О.Р. Вершицька // Вчені записки ТНУ. Серія: Економіка та управління. – 2010. – Т. 23 (62), No 3. – С. 72-80
4. Виноградова М. В. Социально-экономическое влияние развития регионального туристского комплекса на экономику региона / М.В. Виноградова // Сервис в России и за рубежом (электронное периодическое издание). – 2010. – No1. – URL: http://old.rguts.ru/electronic_journal/number16/content
5. Виноградова М. В., Мазаева Н. П. и др. Основы стратегического планирования развития инфраструктуры регионального туристского комплекса: монография. М.: Инф.-внедр. центр «Маркетинг», 2006. 98 с.
6. Виноградова, М.В. Стратегическое управление региональным туристским комплексом: монография. – М.: ИКЦ «Дашков и К», 2009. –С.34
7. Галасюк С. С. Аналіз розвитку готельного бізнесу в міських поселеннях Одеської області. Science, Research, Development: Zbiór artykułów naukowych na międzynarodowej konferencji naukowo-praktycznej. Warszawa: Sp. z o.o. «Diamond trading tour». 2019. № 22. P. 64-69.
8. Галасюк С. С. Дослідження структури туристопотоку Одеського регіону /С.С. Галасюк //Туристична індустрія: сучасний стан та пріоритети розвитку: Матеріали міжнар. наук.-практ. конф. – Луганськ: ЛНУ, 2009. – С. 39-44.

9. Галасюк С. С. Сучасні проблеми розвитку готельної індустрії України / С. С. Галасюк // Проблеми і перспективи розвитку підприємництва: збірник наукових праць. – 2014. – № 2 (7). – Т. 2. – С. 9-13.
10. Гапоненко А.Л., Дульщикова Ю.С. Региональная экономика и управление: учеб. / Под общ. ред. А.Л. Гапоненко, Ю.С. Дульщикова. – М.: Изд-во РАГС, 2006. – 616 с.
11. Герасименко В. Г. Оцінка туристично-рекреаційного потенціалу регіону: монографія / В. Г. Герасименко, Г. К. Бедрадіна, С. С. Галасюк та інші / за заг. ред. В. Г. Герасименко. – Одеса : ОНЕУ, 2016. – 262 с.
12. Гокжаева Е.Б. К вопросу об определении термина «инфраструктура» // Региональная экономика: теория и практика. – 2011. – № 27(190). – С. 47-51.
13. Григорук П. М. Теоретико-методологічні засади економіко-математичного моделювання процесів прийняття маркетингових рішень : монографія / П. М. Григорук. – Хмельницький : ХмЦНП, 2014.
14. Давиденко І. В. Культурний туризм як сучасний напрямок використання та збереження історико-культурної спадщини Одеського регіону / І. В. Давиденко // Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії. – Запоріжжя: Видавничий дім «Гельветика», 2017. – Випуск 2 (08). - Ч. 2. – С. 49 – 53.
15. Джанджугазова Е. А. Формирование стратегии развития регионального туристско-рекреационного комплекса: [Электронный ресурс]: Дис. ... д-ра экон. наук: 08.00.05. М.: РГБ, 2006 (Из фондов Российской Государственной Библиотеки).
16. Жамин В.А. Инфраструктура при социализме/ В.А. Жамин // Вопросы экономики, 1977. – №2. – С.16.
17. Захарчук С. С. Финансово-экономические проблемы функционирования туристической отрасли в Украине [Электронный ресурс] / С. С. Захарчук // Экономика. Управления. Инновации. Электронное научное

- специализированное издание. - 2010. - No 1 (3). - Режим доступа: http://www.nbuuv.gov.ua/e-journals/eui/2010_1/10zsstgu.pdf
18. Ключові показники розвитку туризму: статистичні дані [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://knoema.ru/atlas/topics/Туризм>.
19. Конституція України // Відомості Верховної Ради України. 1996. N 30.
20. Концептуальні підходи до організації та діяльності туристичних кластерів : монографія / За заг. ред. І.В. Давиденко і О.Л. Михайлюк — К.: ФОП Гуляєва В.М., 2020.- 497 с.
21. Косманёв А.Л. Инфраструктурный каркас туристско-рекреационной территории // Географическое изучение территориальных систем: в 2 кн. Кн.2. Социально-экономические и геополитические аспекты исследования территориальных систем: сб. материалов IV Всерос. науч.-практ. конф. студ., асп. и молодых ученых / Ред. М.Б.Иванова; Перм. гос. ун-т. - Пермь, 2010. - С.168-171.
22. Косманев А.Л. Туристская инфраструктура в региональных исследованиях // Вестник ВГУ. Серия «География. Геоэкология». 2012. No 2. С. 5-12.
23. Косманёв А.Л. Функциональные оценки туристской инфраструктуры // Теория социально-экономической географии: современное состояние и перспективы развития. Материалы ежегодной Международной научно-практической конференции: LXIII Герценовские чтения "География: проблемы науки и образования", посвященной 80-летию Е.В. Максимова (Санкт-Петербург, 22-24 апреля 2010 г. - СПб., 2010. - С. 636- 637.
24. Лазарев В.А. Сущностное содержание понятия «инфраструктура туризма» и «индустрия туризма» // Известия Уральского государственного университета. 2020. 39. С. 38-40.
25. Лимонина И.Г. Региональные особенности инфраструктурного потенциала Ленинградской области // Вестник Санкт-Петербургского университета. Сер. Геология. География. 2007. 2. С. 7-27.

26. Морозов М.А., Морозова Н.С. Модель оценки конкурентоспособности туристских дестинаций // Международная торговля и экономическая политика. 2012. № 11. С. 100–108.
27. Морозов М.А., Морозова Н.С. Оценка конкурентоспособности туристской дестинации на основе кластерного подхода // Международная торговля и экономическая политика. 2011. № 11. С. 114–124.
28. Нездойминов С.Г. Гостиничный бизнес Украины в условиях рыночных реформ. URL: <http://cyberleninka.ru/article/n/gostinichnyy-biznes-ukrainy-v-usloviyah-rynochnyh-reform> (дата звернення: 03.03.2020).
29. Нездойминов С.Г. Региональные проблемы развития международного туризма [Электронный ресурс] — Режим доступа: // Перспективы науки и образования: электрон. науч.-практ. журн. 2013. № 4. С. 313-321. URL: <http://pnojjournal.wordpress.com/>
30. Нездойминов С. Г. Туризм як фактор регіонального розвитку: методологічний аспект та практичний досвід: монографія / С. Г. Нездойминов. – Одеса: Астропринт, 2009. – 304 с.
31. Нездойминов С.Г., Княжковська Г.О. Заходи забезпечення ефективності господарської діяльності готельного підприємства. URL: http://www.marketinfr.od.ua/journals/2020/41_2020_ukr/22.pdf
32. Закон України «Про туризм» № 324/95-ВР: станом на 11.02.2015 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/324/95-вр>.
33. Николаевская Ю.В. Состояние инфраструктуры туризма в Приморском крае // Известия Дальневосточного федерального университета. Экономика и управление. 2009. № 5. С. 2-33.
34. Офіційний сайт туризму Одеської області: [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://www.touregion.odessa.gov.ua/>
35. Офіційний сайт служби статистики України. Готелі та інші місця для тимчасового проживання [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>

- 36.Офіційний сайт служби статистики України. Туристична діяльність в Україні [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
- 37.Положення про Державне агентство України з туризму та курортів [Електронний ресурс]. —Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/444/2011/>
- 38.Постанова Кабінету Міністрів України «Про порядок надання послуг з тимчасового розміщення (проживання)» № 297: станом на 13.09.2012 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/297-2006-п>.
- 39.Рубцова Н.В. Социально-экономическая эффективность туристской деятельности: теория, методология, практика. Иркутск: БГУЭП, 2015. 212 с.
- 40.Смаль І.В. Рекреація і туризм: скорочений словник термінів і понять/ І.В. Смаль. — Ніжин : Видавництво Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя. — 2006. — 80 с.
- 41.Стратегія розвитку туризму та курортів на період до 2026 року:Розпорядження Кабінету Міністрів України від 16 березня 2017 р. № 168-р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/168-2017-р>.
- 42.Стратегії розвитку Одеської області на період 2021-2027 роки. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://oda.odessa.gov.ua/odeshhyna/soczialno-ekonomichnyj-ta-kulturnyj-rozvytok/strategichni-plany-dij-ta-programy-rozvytku/strategiya-regionalnogo-rozvytku/strategiya-rozvytku-odeskoyi-oblasti-na-2021-2027-roky/>
- 43.Тимчук С.В., Нецадим Л.М., Кожухівська Р.Б. Тенденції функціонування закладів розміщення в умовах кризових явищ у сфері туризму. Практика і перспективи розвитку індустрії гостинності України : монографія / за ред. Б.М.Мізюка. Львів, 2019. С.67-77

44. Туристический поток / Главное управление статистики в Одесском регионе [Электронный ресурс] — Режим доступа: <http://www.od.ukrstat.gov.ua/>
45. Харрис Г. Стимулирование международного туризма в XXI веке / Г. Харрис, К. М. Кац. — М. : Финансы и статистика, 2009. — 96 с.
46. Черняк О.І, Захарченко П.В. Прогнозування соціально-економічних процесів: сучасні підходи та перспективи: [монографія] / За ред. О.І.Черняка, П.В.Захарченка. — Бердянськ: Видавець Ткачук О.В., 2011.- 436 с.
47. Черняк О.І, Захарченко П.В. Актуальні проблеми прогнозування розвитку соціально-економічних систем: Монографія / За ред. О.І. Черняка, П.В. Захарченка. — Мелітополь : 2019. — 456 с., Англ. мова, польск. мова, рос. мова, укр. мова
48. Чкан А. С. Государственное регулирование сферы туризма в Украине [Электронный ресурс] Режим доступа: http://www.nbu.gov.ua/portal//soc_gum/znptdau/2012_2_3/18-3-36.pdf
49. Чудновский А. Д. Управление индустрией туризма : учебное пособие. — 2-е изд. / А. Д. Чудновский, М. А Жукова, В. С. Сенин. — М. : КНОРУС, 2005. — 448 с.
50. Шикіна О. В. Аналіз структури туристичних потоків Одеської області / О. В. Шикіна, І. Л. Ліптуга // Глобальні та національні проблеми економіки — Редакція електронного наукового фахового видання. — Миколаїв, 2015. — Випуск 7. - С. 114-127.
51. Шикіна О.В., Гончаренко Я.Є. Динаміка розвитку готельного бізнесу Одеської області. Вісник соціально-економічних досліджень. 2018. № 4. С. 220-232.
52. Яковлева С. И. Инфраструктурные системы: территориальное развитие и управление / С. И. Яковлева. — Тверь : Север, 2002. — 200 с.

53. Andryeyeva N., Nezdoyminov S., Martyniuk O. (2018). "Green" infrastructure of the economy of recreational nature use // *Baltic Journal of Economic Studies*, 4(4), 6-13.
54. Kapranova, L.G. and Nikitin, D. (2018). Hotel market of Ukraine: problems and prospects of development. *Visnyk of Pryazov State Technical University. Series: Economic Sciences*, 35, 109-116. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VPDTU_ek_2018_35_18.
55. Knowledge transfer in a tourism destination: the effects of a network structure / R. Baggio, C. Cooper // *The Service Industries Journal*. – 2010. – Vol. 30, No 10. – P. 1757–1771.
56. Melnychenko, O. A., Shvedun, V.O. (2017). Features of development of the tourism industry in Ukraine: monograph. Retrieved from: <http://repositsc.nuczu.edu.ua/handle/123456789/2195>
57. Nezdoyminov S.G. Investment vectors of regional tourism infrastructure development / S. G. Nezdoyminov // *Науковий вісник Полісся*. – 2016. – № 4 (8), ч. 1. – С.196 - 201.
58. Shevchenko, H., Petrushenko, M., Burkynskyi, B., Khumarova N., and Opanasiuk, Y. (2020). Management of wellness and recreation in urban agglomerations. *Problems and Perspectives in Management*, 18(1), 231-241. doi:10.21511/ppm.18(1).2020.20
59. Meshko, N. P., Redko, V. E., Krupsky, O. P. (2016). Regional tourism: strategy, resources, development prospects. Retrieved from: https://tourlib.net/books_ukr/meshko.htm
60. Герасименко В. Г. Оцінка туристично-рекреаційного потенціалу регіону: монографія / В. Г. Герасименко, Г. К. Бедрадіна, С. С. Галасюк та інші / за заг. ред. В. Г. Герасименко. – Одеса: ОНЕУ, 2016. – 262 с.
61. Державне регулювання сфери туризму України в контексті процесів євроінтеграції / За заг. ред. В.Г. Герасименко, О.Л. Михайлюк. - К.: ФОП Гуляєва В.М., 2019. — 332 с.